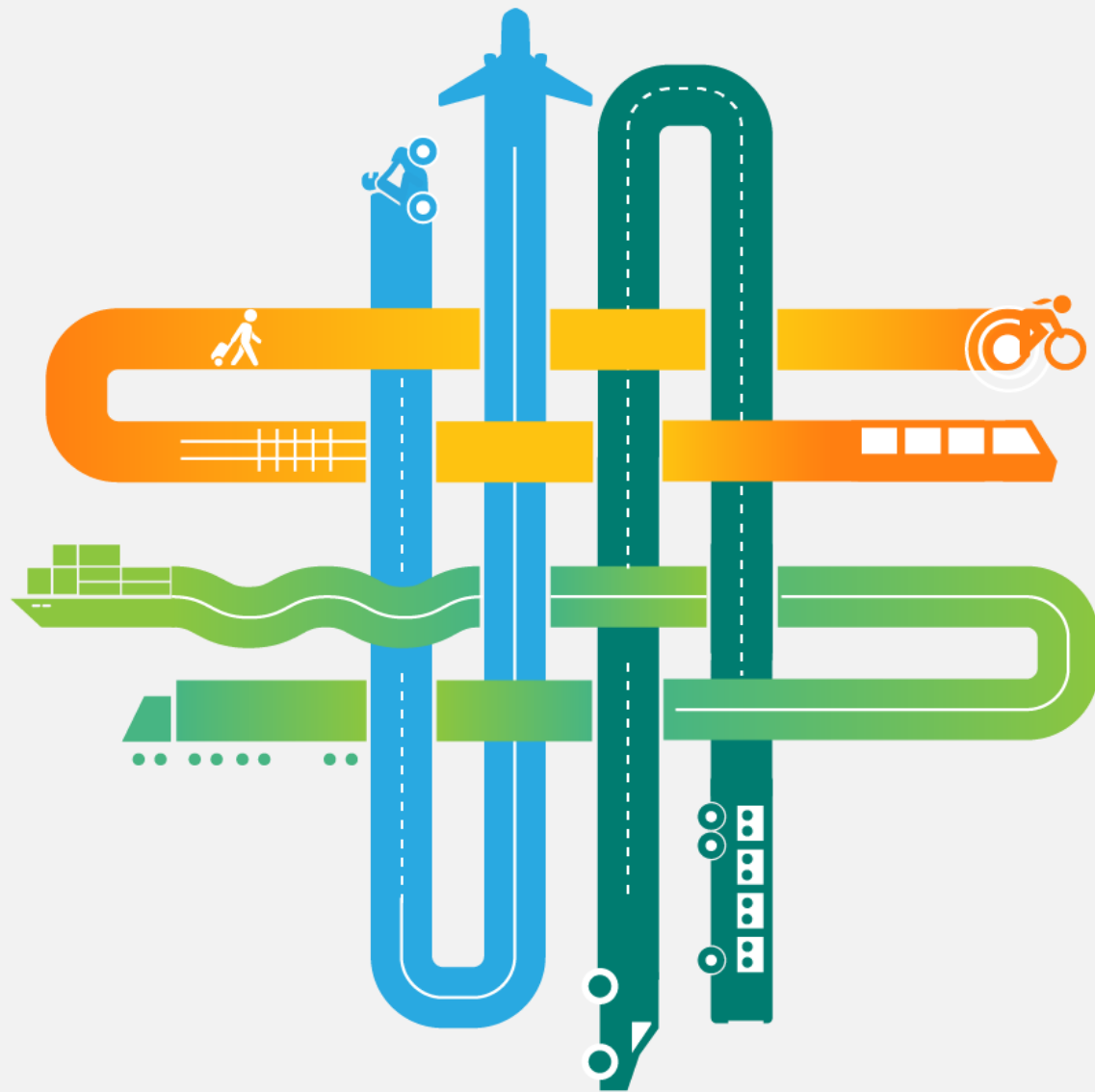

Mərkəzi Asiyada CAREC Dəhlizlərinin (iqtisadiyyat və bilik) tətbiqi

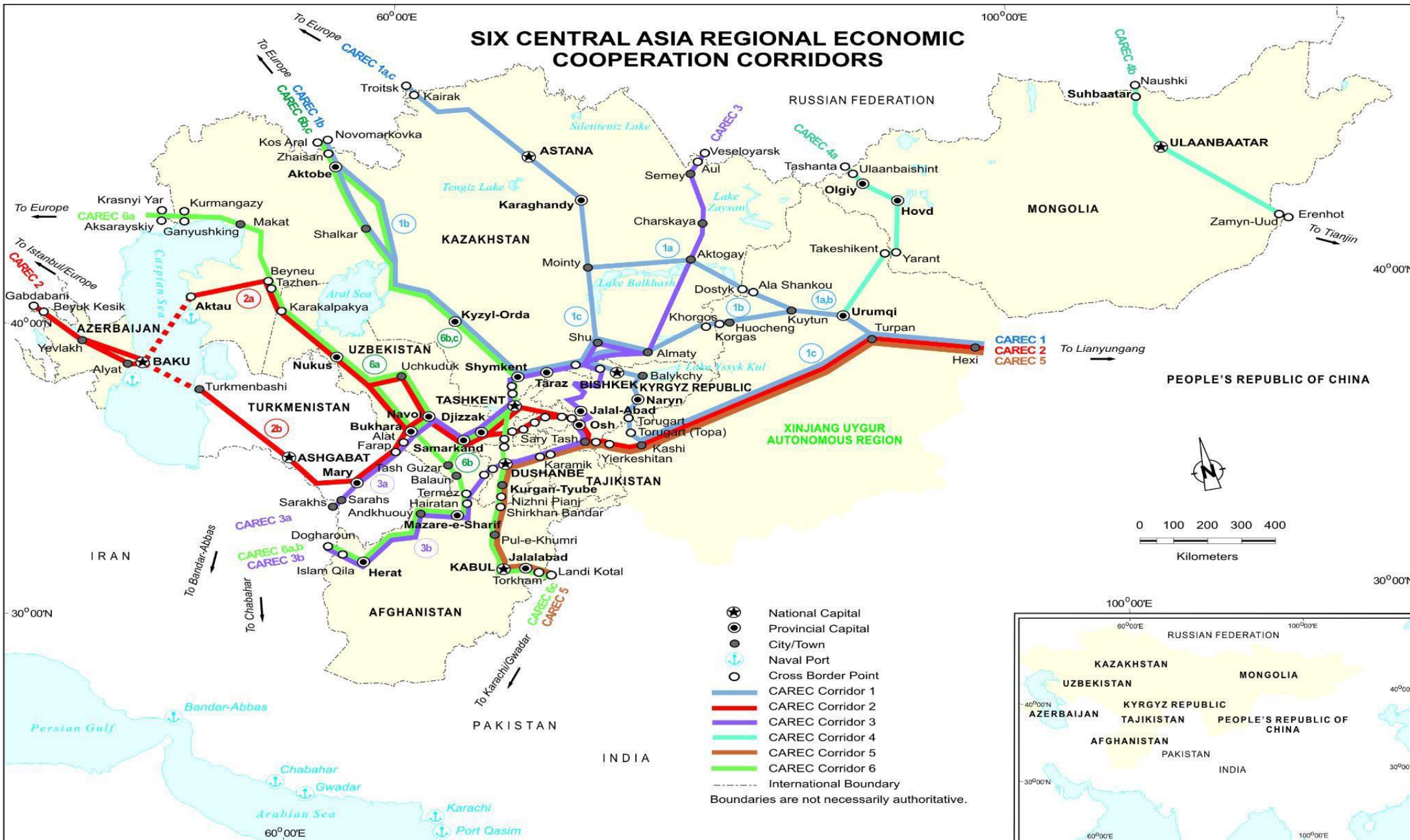

CAREC* regionunda dahlizlər

- ▶ İqtisadi dahlizlər
- ▶
- ▶ Bilik dahlizləri
- ▶
- ▶ Ətraf Mühit dahlizləri

* CAREC -
Mərkəzi Asiya Regional İqtisadi Əməkdaşlıq Proqramı

SIX CENTRAL ASIA REGIONAL ECONOMIC COOPERATION CORRIDORS

CPMM əsas məhsulları

- ▶ Dərin siyasət araşdırmalarına baxmağa üstünlük verən ekspertlər üçün HESABAT
- ▶ Tədqiqatçıların məsələlərə və onların səbəblərinə təfərrüatlı baxmaq və tədqiqat təhlili aparmaq üçün statistic məlumat
- ▶ Tədqiqatın nəticələri və tövsiyələri ilə maraqlanan siyasətçilər üçün icmal.

Siyasət brifinqləri regional ticarətə dəyişiklik tələb edən cari maneələr haqqında məlumat verir:

1. Ölkə səviyyəsində təsir göstərmək üçün tapıntıları çatdırmaq.
2. Ölkədaxili siyasi dialoqlarında iştirak edin, tədqiqat sübutlarının milli siyasətə inteqrasiyası.
3. CPMM müşahidələrinə əsaslanaraq lazımi siyasət tədbirləri görən hökumətlərlə ikitərəfli əlaqə qurmaq.

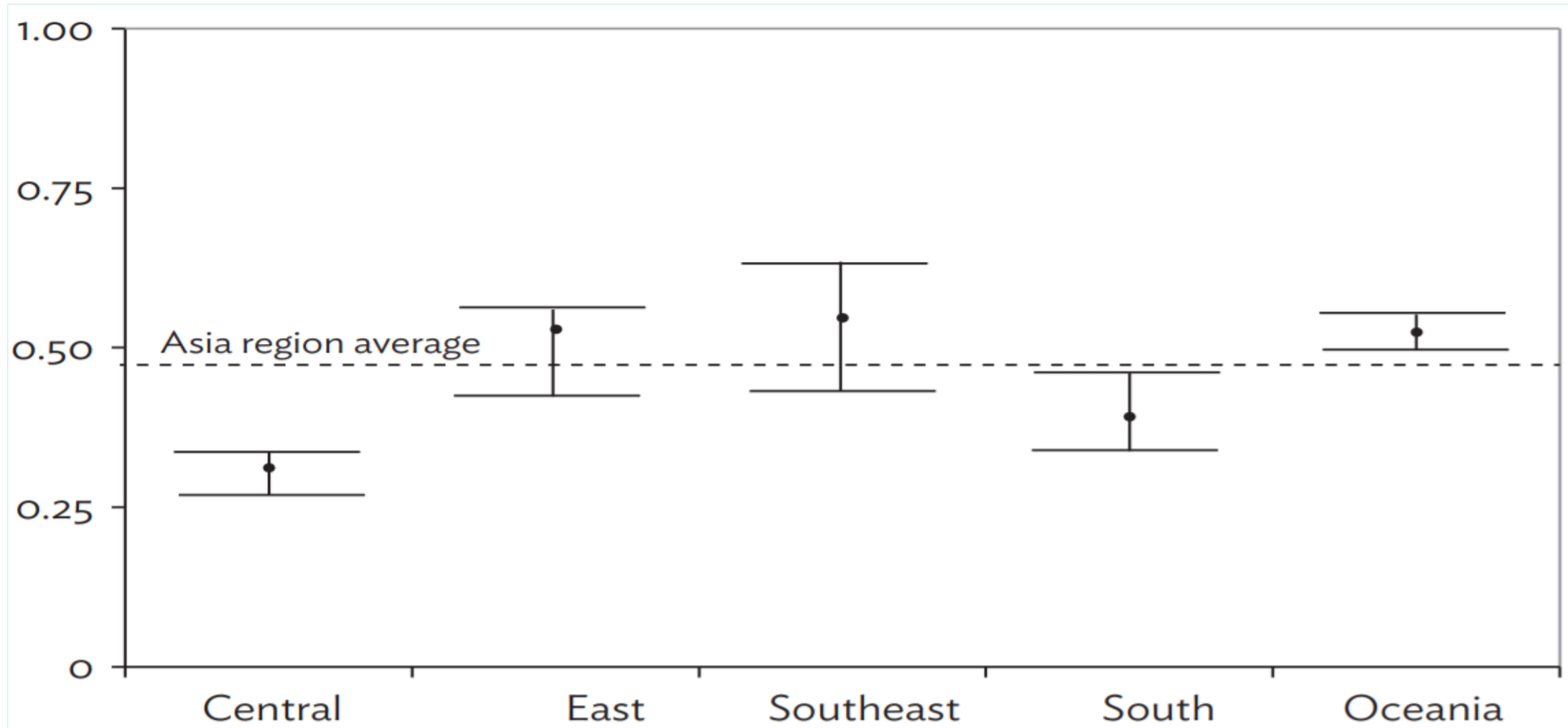
İqtisadi dəhlizlər

İqtisadi Dəhliz və Regional İnteqrasiya

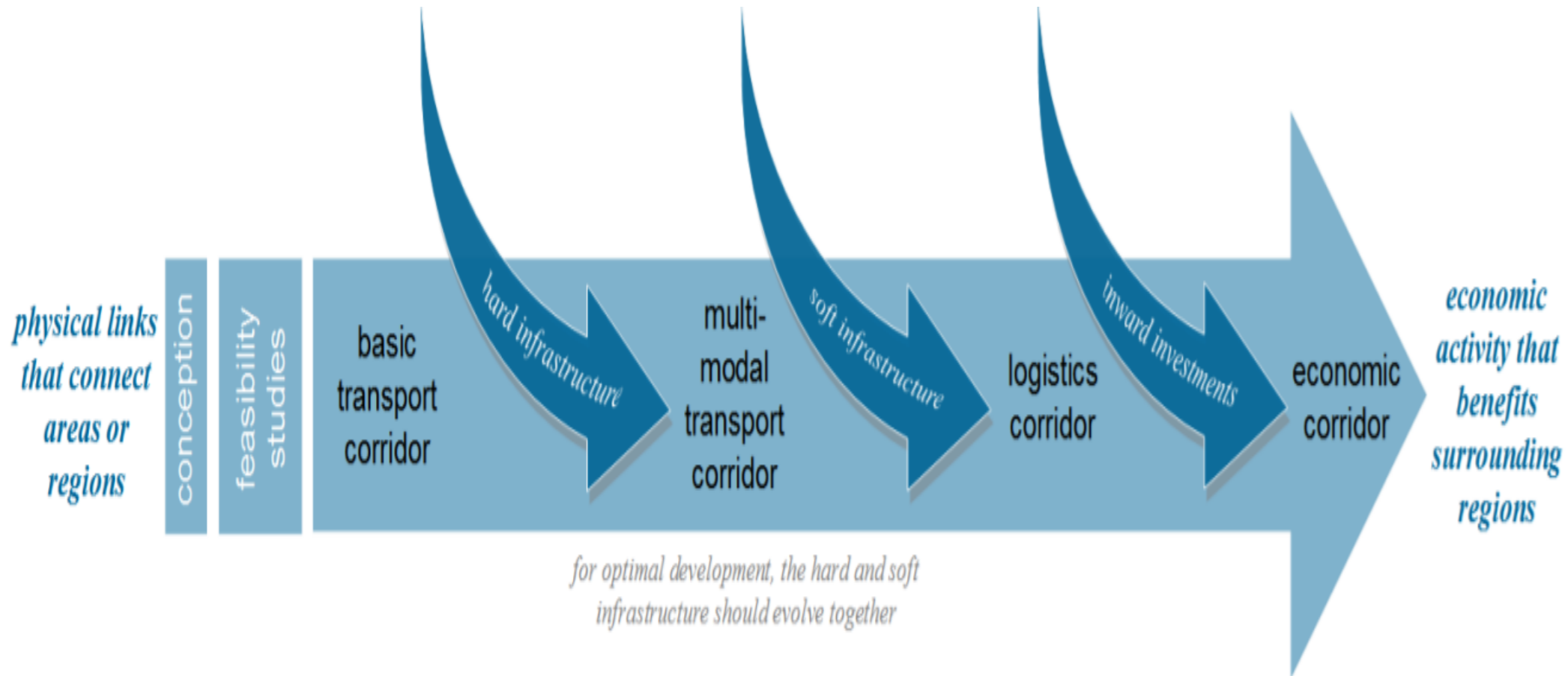
- ▶ İqtisadi və sosial dəyərləri yayılma kimi təqdim edən regional inteqrasiya sabitliyi gücləndirmək, **regional çağırışları həll etmək və iqtisadi artımı artırmaq** üçün ən təsirli yollardan biridir.
- ▶ **Daha güclü institutlar və daha sıx ticarət inteqrasiyası**, regiondaxili təchizat zəncirləri və iqtisadiyyatın əhatəliyini istifadə etməyə imkan verəcək daha möhkəm **maliyyə əlaqələri**
- ▶ **İqtisadi dəhliz çox vaxt regional iqtisadi inteqrasiyanın bariz nəticəsidir və** onun dayanıqlığının mərkəzi sütunudur.
- ▶ AİB regional inteqrasiyanı Asiyada **iqtisadi artım və yoxsulluğun azaldılması vasitəsi** kimi görür. CAREC Proqramı AİB-in regional əməkdaşlığı və ticarəti inkişaf etdirmək təşəbbüslərindən biridir.

Regional Əməkdaşlıq və İnteqrasiya

İqtisadi dəhlizin inkişafı

İqtisadi Dəhlizinin Faydaları

- ▶ İqtisadi dəhlizlər məhsuldar amillərin intensiv qarşılıqlı təsirini əhatə edən sahələrdə **iqtisadi inkişafın və inteqrasiya olunmuş artımın** vəhdətidir. Birbaşa faydalardan əlavə, iqtisadi dəhlizlər qonşu ərazilərdə bir çox insanın həyatına təsir edən dolayı dəyərlərə malikdir.
- ▶ Dəhliz zəif inkişaf etmiş regionlara **iş yerləri və digər sosial imkanlar gətirməklə onların sənayeləşməsinə** təkan verə bilər. Eyni zamanda, bu, ümumilikdə regional inteqrasiyanı sürətləndirə bilər.

İqtisadi Dəhliz - Rəqəmsal Bağlantı (Rəqəmsal Boşluq)

Meyarlar	Azərbaycan	Gürcüstan	Qazaxıstan	Qırğız Respublikası	Monqolstan	Pakistan	Tacikistan	Özbəkistan
Cost and Affordability	5	7	8	2	6	3	1	4
Access and Infrastructure	7	6	8	3	4	1	2	5
Internet Quality	3	8	6	7	2	5	4	1
Regulations	4	8	6	5	7	2	1	3
Digital Security	7	6	8	3	2	4	1	5
ICT Output	6	3	8	5	7	4	2	1
Digital FDI	1	2	8	3	6	7	4	5
CDDI	6	7	8	3	5	2	1	4

- Yaşıl rənglə - aşağı rəqəmsal fərq
- Qırmızı rənglə - daha yüksək rəqəmsal fərq

İqtisadi dəhliz - Enerji bağlantısı

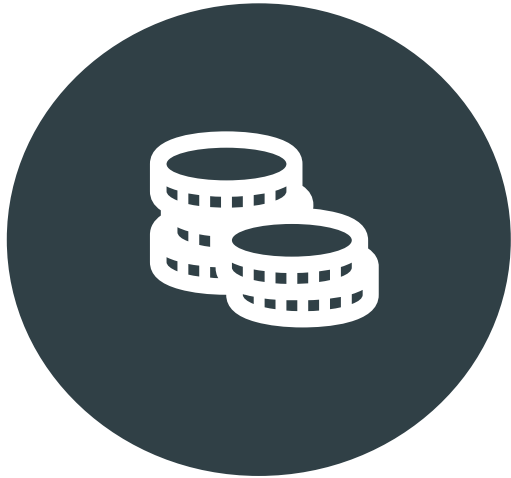
- ▶ **Enerji sektorunun** investisiyalara olan tələbi:
  - 2030-ci ilə qədər 300 milyard ABŞ dolları civarında
  - yalnız dövlət investisiyaları kifayət qədər deyil və olmayacaq
  - enerji balansındakı bərpa olunanların enerji mənbələrinin payı CAREC regionu ölkələrində nisbətən aşağıdır
  - Müəssərlik, investisiyalar, və resursların səmərəliliyi CAREC proqramlarının əsas sahələridir. Bu yaxınlarda qəbul edilmiş enerji sektoru strategiyası

İqtisadi dəhliz - Enerji bağlantısı

- Kömür və neft - CAREC ölkələrində enerji istehsalının 15%-dən 75%-dək
- Enerji qarışığında mədən resurslarının yüksək payı enerji təhlükəsizliyinə mənfi təsir göstərir, çünki onun əlçatımlığı həssas məsələyə çevrilir.
- Ümumiyyətlə, regionda həm ticarət, həm də enerji sahəsində neft, qaz, kömür və digər mineral resurslar çox vacibdir.
- Azərbaycan, Qazaxıstan, Türkmənistan və Özbəkistanın ÜDM-ləri bu mineral resursların qiymətindən asılıdır.
- CAREC bölgəsində 11 ölkədən yalnız 4-nün enerji balansında su elektrik enerji yüksək paya malikdir.

İqtisadi dəhlizlərin faydaları

İQTİSADI YAYILMA

İqtisadi inkişafın yaxşılaşdırılması, ticarətin artması, inkişaf etmiş ucqar ərazilər və kiçik biznes imkanları

SOSIAL YAYILMA

İnsanların hərəkətliliyinin yüngülləşməsi, sosial infrastruktur, həyat keyfiyyəti və cəmiyyət

Bilik dahlizləri

Bilik dahlizləri

- ▶ Bilik dahlizləri **virtual təyinatları, düşüncələri və bilikləri təmin edənlər (hökumət), bilik daşıyıcıları (sektor ekspertləri)**, bilik generatorları (tədqiqat qurumları) və bilik transformatorları (biznes sektoru) ilə əlaqəli bir şəbəkədir.
- ▶ Bilik dahlizlərinin ideyası bu böyük **potensialdan istifadə etmək, istiqamətləndirici çərçivələri inkişaf etdirmək və biliyi maddi qazanclara çevirməkdir.**
- ▶ Regional nəqliyyat, ticarət, enerji və turizmin inkişafında standartlaşdırılmış və sistemli yanaşmanın əhəmiyyəti və ehtiyacı nəzərə alınmaqla, **regional iqtisadi əməkdaşlıq platformalarında bilik dahlizlərinin rolu kritikdir.**

Bilik dəhlizləri

- ▶ Bilik dəhlizlərinin mərkəzi ideyası biliyi **gəlirli əmtəyə çevirmək və ya “məlumatları dollara” çevirməkdir.**
- ▶ Universitetlər tərəfindən yaradılan və beyin mərkəzləri tərəfindən emal edilən məlumatlar **mənfiyyətə çevriləcək və biliyə yenidən investisiya ediləcək.**
- ▶ **Beyin mərkəzləri** hökumətlərə məlumatlı siyasət seçimləri etməkdə kömək edir.
- ▶ Universitetlər **tədris planlarına bizneslərin maraqlı göstərdiyi mövzuları** əlavə etməklə tədqiqat portfellerini şaxələndirə bilirlər.
- ▶ **İnkişaf tərəfdaşları** biliklərin yaradılması və mübadiləsi, bilik subyektlərinin əlaqələndirilməsi və zəruri texniki və maliyyə dəstəyi sərbəst etmək üçün vacibdir.

CI Bilik dəhlizləri

- ✓ CAREC Tədqiqat İnstitutu, potensialın yaradılması və biliklərin idarə edilməsi
- ✓ CAREC İnstitutunun Beyin Mərkəzləri Forumu (CTTF)
- ✓ AİB tərəfindən dəstəklənən Qonaq Alimlər Fellow proqramı (VFP).
- ✓ CAREC İnstitutunun Tədqiqat Konfransı (RC)
- ✓ Şəbəkə vasitəsilə yeni tədqiqat təşəbbüsləri

Bilgi dəhlizləri – Tədqiqat

- ▶ **Tədqiqatın diqqəti:**
  - ▶ CRII, rəqəmsallaşma, iqlim – su, CPMM, maliyyə davamlılığı
- ▶ CAREC Milli sistemləri ilə **birgə tədqiqat**
- ▶ **Birgə nəşrlər** - biliklərin birgə istehsalı

Bilgi dəhlizləri – potensialın artırılması

INTEGRATED APPROACH

CAREC Chai

In many countries and cultures throughout CAREC region, people have the most frank and open conversations in their kitchens over a cup of tea – widely known as the "Chai" talks. In light of that, CAREC Chai Series aim to facilitate open discussions among experts, think tanks, development partners, and CAREC government representatives, to exchange views and share opinions on prospects of connectivity and cooperation in CAREC region.

Policy dialogues

Since 2020, the CAREC Institute has diversified knowledge services to acquire the agility and flexibility in addressing the increasing needs of member countries. Policy dialogues have been the main instrument to design and deliver timely policy discussions in digital CAREC, climate change, water management, etc.

Cascading and blended learning programs

Since June 2020, the CAREC Institute has transformed its knowledge services to cascading and blended learning. The Institute started with transport-related activities and has gone to cover all five CAREC priority clusters.

Research-based capacity building interventions

The CAREC Institute, using its in-house professional and analytical capacity, conducts high-quality, research-based capacity building activities to develop the sustainable capabilities and skills of partner organizations.

Training of trainers and community of practice

The CAREC Institute conducted the CAREC Road Asset Management Maturity Assessment and training of trainers in 2021 and the Knowledge Sharing Series: Chinese Best Practice in Cross-border E-commerce in 2022.

ELEARNING.CARECINSTITUTE.ORG

FREE ONLINE PARTICIPATION

- Calendar of webinars
- Workshop details
- Training and learning materials

SELF-LEARNING OPPORTUNITY

- Digital learning modules
- Video recorded expert talks
- Reading materials

www.carecinstitute.org

Bilgi dəhlizləri – Biliyin idarə edilməsi

Monthly Newsletter

The CAREC Institute's e-newsletter provides more than 3,000 stakeholders with monthly updates on recent and upcoming CAREC knowledge events, sector-specific studies, and research findings.

Media Appearances

170 media appearance of CAREC Institute's topics and events in 3 languages in CAREC countries.

Development Asia

18 Asian Development adaptations have been produced by the CAREC Institute with assessments of current economic trends and challenges in the CAREC region.

Social Media

The CAREC Institute provides breaking news and cover events using the social media platforms LinkedIn, Weibo, WeChat, TikTok, and the website.

1 KNOWLEDGE CREATION

The CAREC Institute conducts high-quality research on regional trends and issues. Research results are disseminated in the form of books, research reports, articles, economic and policy briefs, etc.

KNOWLEDGE SHARING 2

The CAREC Institute facilitates in knowledge sharing through knowledge dialogues, conferences, webinars, trainings, communities of practice and e-learning.

3 KNOWLEDGE BROKER

The CAREC Institute promotes the exchange of knowledge among stakeholders in the CAREC region to enhance government and individual capacities to effectively participate in evidence-based decision making.

KNOWLEDGE TRANSFER 4

The CAREC Institute assists in the transfer of policy best practices among member countries of the CAREC region, as well as those of other regional trading blocs.

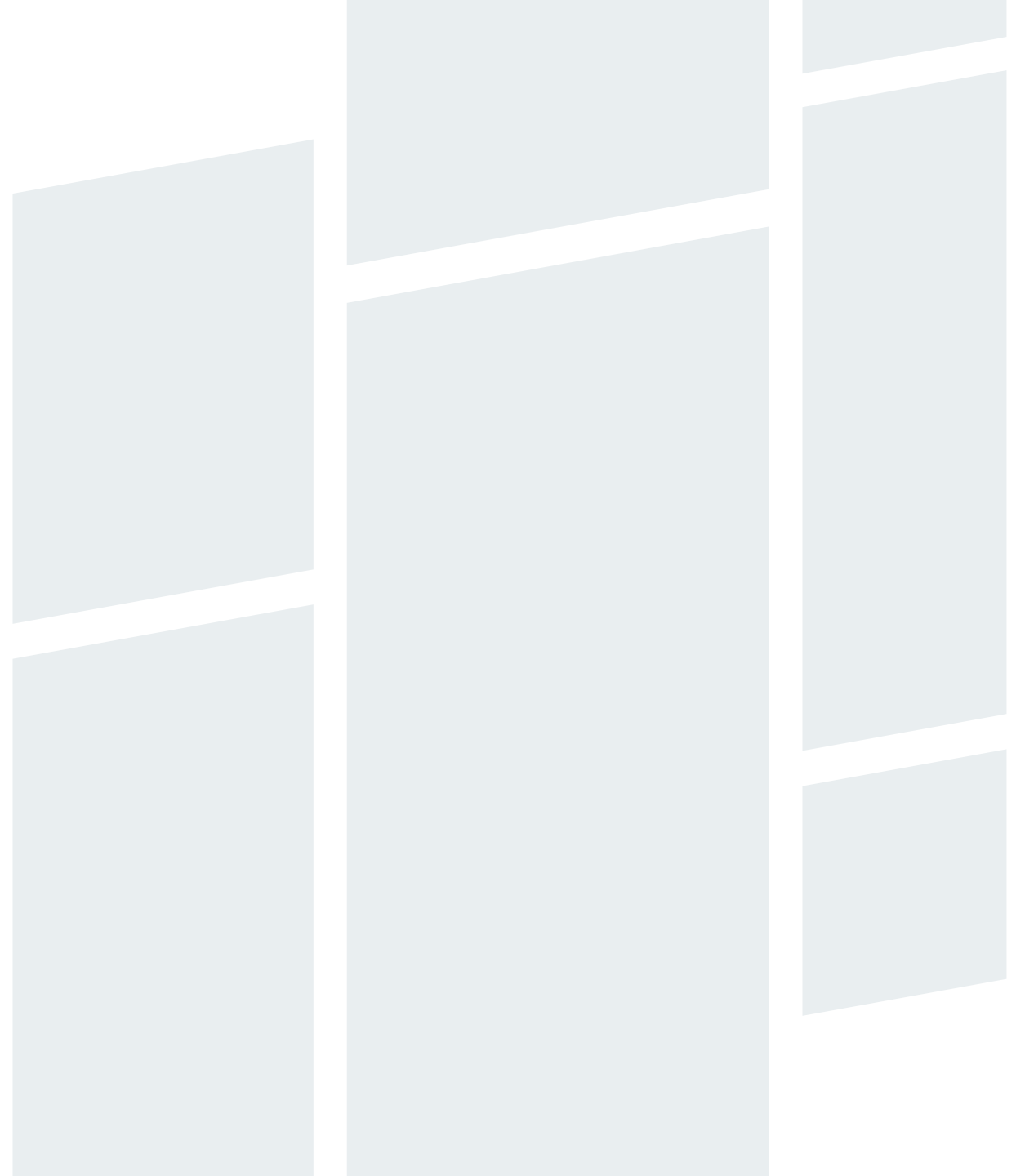
5 KNOWLEDGE COMMUNICATION

The CAREC Institute communicates technical and complex knowledge in more accessible and simplified information formats to a wider audience using e-learning, infographics, research digests, adaptations, etc.

Ətraf mühit dəhlizləri

Ətraf Mühit dəhlizləri

- ▶ İqlim dəyişikliyi
- ▶ Su resursları
- ▶ Ətraf mühitin əlaqələri və çağırışları
- ▶ Ətraf mühitlə əməkdaşlıq imkanları

Ətraf Mühit dəhlizləri

- ▶ **Su əməkdaşlığının təkmilləşdirilməsi:** təxminən 4.00 mlrd ABŞ dolları
- ▶ **Biomüxtəlifliyin qorunması** 6.5 mlrd. ABŞ dollar Bln ətrafında qənaət edə bilər.
- ▶
- ▶ Torpaqdan istifadənin yaxşılaşdırılması ilə **torpaq deqradasiyasının azaldılması** 5,85 milyard ABŞ dollarına qənaət etməyə kömək edə bilər
- ▶ Mərkəzi Asiyada **Ekoloji Xidmətlərin potensialı** ölçülmür və **milli sərvət sisteminə** inteqrasiya olunmur

Yekun

- Mərkəzi Asiya regionu **Asiyada ən az inteqrasiya olunmuş regiondur** və iqtisadi inkişafın indiki yüksək səviyyəsinə çatmaq üçün çoxsaylı imkanlara malikdir.
- MA ölkələri arasında əlaqənin artırılması və ticarətin genişləndirilməsi - **malların və xidmətlərin regional şəkildə daşınması üçün mövcud dəhlizlərdə hərtərəfli, lakin sadə prosedurların qurulması**

Yekun

- Yüksək ticarət qiymətləri üçün **iqtisadi dəhlizlərin** rolu, ixrac–idxal əməliyyatı təxirə salınmadan, malların və xidmətlərin tez bir zamanda keçməsi MA ölkələri arasında iqtisadi yayılmaya dəstək olacaq.
- Bilik dəhlizləri virtual **məkanlar, düşüncələr və bilik imkanlı şəxslərin ideyaları ilə bir-biri ilə əlaqəli şəbəkəsidir.**
- CAREC regionunda **dayanıqlı inkişafa** regional əməkdaşlığa töhfə verən **bilik dəhlizləri**

Yekun

- **Ətraf mühit dəhlizləri** - bir-birinə bağlı problemlər və təbiət
- **Ətraf mühitin dəhlizlərinin imkanları** - dayanıqlı inkişaf və çağırışlarla mübarizə